

4181

ՄԻՔԱՅԵԼ ՄԻՐԶԱՅԱՆ

ГОСУДАРСТВЕННАЯ
АКАДЕМИЯ НАУК
СССР

ՆՈՏԱՅԻՆ ԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

I

78

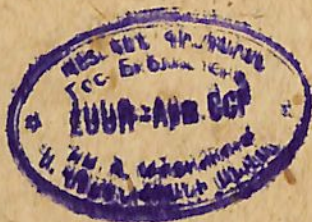
Մ-76

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1935

Պատ. խմբագիր՝ Ռ. Թեբեկեզյան
Տեխ. խմբագիր՝ Տ. Խաչվանյան

Պետհրատի տպարան
Դրավիտ 548. պատվեր 99
Հրատար. 3220. տիրած 6000

58354-64

Ն Ա Խ Ա Բ Ա Ն

Նոստային գրադիտությունը, ըստ Հոստոդկոմատի ծրագրի, անցնելու յենք ուսման յերրորդ տարում (յերկրորդ կիսամյակում)։ Գրադիտությունն նախապատրաստական աշխատանքներն սկսվում են տարրական դպրոցի հենց առաջին դասարանից, վերադ յերեխաները, իհարկե, դեռ լրիվ չեն դիտակցում յերաժշտական այն բոլոր յերևույթները, վերոնց հետ իրենք դործ են ունենում։

Բոլոր խնդիրների մշակումը—լինի այդ տեղությունը, ռիթմ, չափ կամ բարձրություն—պետք է կապել այդ յերևույթների արտահայտչական նշանակություն հետ, առանց վորի յերաժշտական գրադիտությունը կդառնա յերաժշտական ստեղծագործությունների մոտեցման ֆորմալիստական մեթոդ, վորը հակասում է ծրագրի գրույթին։

Դասագիրքը կաղմելիս նկատի յենք ունեցել մեր տարրական դպրոցների պայմանները, ուր չկան թե յերաժշտական անհրաժեշտ պարագաներ և թե պատրաստի դասատուական կադրեր։ Նկատի ունենալով մեր կադրերի յերաժշտական մանկավարժական թույլ պատրաստականությունը, դասագրքի ամբողջ ներածական մասը, ուր յերեխաներին ավելի կոնկրետ հասկացողություն է տրվում ձայների տեղություն և բարձրության մասին, ավել ենք հորինողական մեթոդով, պահպանելով նրա աստիճանական դարգացման ընթացքն ու հերթական դասավորությունը։

Չնայած դասագիրքը ապահովված է անհրաժեշտ քանակությամբ վարժություններով և յերգերով, սակայն չսահմանափակելու համար դասատուի նախաձեռնությունն ու ինքնուրույնությունը, նրան հնարավորություն է վերապահվել անհրաժեշտ դեպքում, ոգտագործելու իր սեփական վարժությունները և վերադասավորելու յերգերի ու վարժությունների հերթական կարգը՝ պահպանելով դասագրքի մեթոդական ընդհանուր սկզբունքները։

Դասագիրքը կաղմված է տարրական դպրոցների III և IV դասարանների համար, սակայն կարող են ոգտվել նաև պրոֆ-յերաժշտական դպրոցների առաջին յերկու դասարանները։ Այստեղ III և IV դասարաններում անցնելիք բաժինները սահմանագծված չեն։ Չնայած մեր դպրոցական յերաժշտական ծրագրերն այս մասին տալիս են կոնկրետ ցուցումներ, բայց նրանց լրիվ կիրառումը կախված է թե դասարանների յերաժշտական պատրաստականությունից և թե յերաժշտական այն նախապատրաստական աշխատանքներից, վոր պետք է տարվի առաջին և յերկրորդ դասարաններում յերգեցողության դասերին։

Մինչև «Յերգել դասագրքից» բաժինը, դասատուն նոտային գրադիտություն ամբողջ ներածությունն անցնելու յե բանավոր, ոգտվելու յե

գրատախտակից, առանձին ուղադրութիւն զարձակով գրավոր աշխատանք-
ների վրա: Հետագայում յուրաքանչյուր թուիչքային ձև անցնելիս, յերե-
ւաներն իրենց նոտային տետրերի մէջ պետք է արտագրեն վորեւէ յերդ-
վարժութիւն, գլխավորապէս տեկատով: Դասագրքի նյութերից պետք է
տալ ութմիկ թեւադրութիւններ, ինչպէս և թեւադրութիւններ ըարձրու-
թիւնների վորոշումներով՝ չորս տակտի սահմանում:

Տեկատով նյութերը պետք է յերգել նախ նոտաներով, ապա տեկատով:
Գարեկի յե այդ նյութերը յերգել նաև իբրեւ վոկալիզներ «ա» հնչյունով:

Միւ. Միւրգայան

Տ Ե Վ Ո Ղ Ո Ւ Յ Յ Ո Ւ Ն

Տեղութեան մասին գաղափար տալու համար, դասատուն հա-
մեմատում է միևնույն ըարձրութիւնն ունեցող յերկու տարբեր
տեղութեան ձայներ, որինակ՝

յ — օ

և այնուհետև տալիս է այսպիսի հարցեր...

— Սրանցից վոր ձայնն է ավելի յերկար տևում:

— Այժմ վորոշեցեք, թե հետևյալ ձայներից վորն է ավելի
յերկար տևում. դասատուն յերգում է՝

օ — յ

— Քանի՞ անգամ է յերկար առաջին ձայնը յերկրորդից:

— Ինչո՞վ կարող ենք չափել ձայնի տեղութիւնը:

— Որինակ, դժւ, ինչո՞վ ես չափում դասարանի հատակի յեր-
կարութիւնը:

— Կարելի՞ յե նույն մետրով չափել նաև ձայնի տեղութի-
ւոնը:

Դասատուն առաջնորդող հարցերի ոգնութեամբ հասկացնում է,
վոր տեղութիւնը ժամանակ է, իսկ ժամանակի չափերն
են ժամերը, րոպեներն՝ ու վայրկյանները. հետևապէս, ձայնի տե-
ղութիւնը, իբրեւ ժամանակ, պետք է չափել ժամանակի չափե-
րով, այն է՝ րոպեներով և վայրկյաններով: Բայց վորովհետև հնա-
րավոր չէ ժամացույցով հետեւել յերգին, ուստի ձայնի տեղութի-
ւոնը մենք չափում ենք բախումներով, վորոնք փոխարի-
նում են վայրկյաններին: Որինակ՝ պատի ժամացույցն էլ վայրկյան-
ները չափում է իր ճոճանակի ճոճումներով, վորոնք նման են մեր
ձեռքի բախումներին:

— Այժմ բախումներով կամ թեթեւ ծափերով վորոշեցեք հե-
տևյալ ձայների տեղութիւնները:

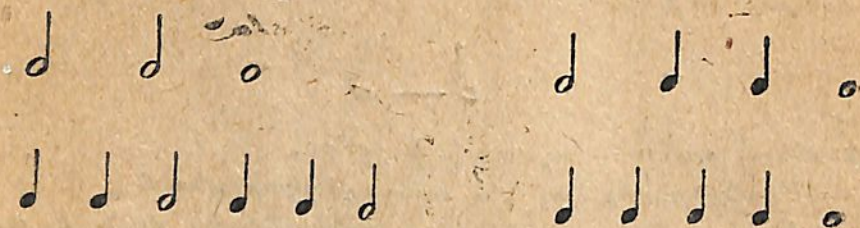
Դասատուն յերգում է $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{4}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{2}{4}$ տեղութեամբ նոտա-
ներ, իսկ դասարանը բախումներով կամ ծափերով վորոշում է նրանց
տեղութիւնները:

ՏԵՎՈՂՈՒԹՅԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

Դասատուն գրատախտակի վրա գրում և ցույց է տալիս 4, 2 և 1 բախում—տևողություն ունեցող ձայների նշանները, այն է

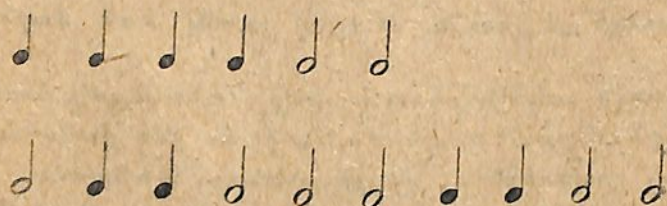
○ = Զորս բախում ◐ = Յերկու բախում ● = Մեկ բախում

և այնուհետև առաջարկում է դասարանին յերգել հետևյալ տևողության վարժությունները՝

Դասատուն վերոհիշյալ ութմիկ վարժություններից յուրաքանչյուրն առանձին-առանձին գրում է գրատախտակի վրա: Ամեն մի վարժություն նախ յերգում են անհատորեն, ապա ամբողջ դասաբանով: Հարմար է յերգել վնչ թե «ա» հնչյունով, այլ «լա, լա» ներով: Դասատուն կարող է գրել նման տիպի այլ վարժություններ:

— Այժմ բոլորը կարդացեք հետևյալ տևողությունները՝

— Նույնը կարդացեք բառերով.

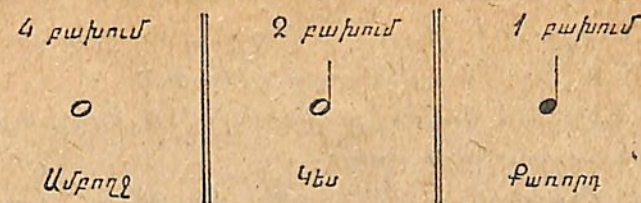

Ա - բև, ա - բև, յեկ, - յեկ:

Ձո - բա - կի մի - ջով, զիլ յերգ ու կան - չով:

Մեր սովորած տևողության այս նշանները կոչվում են նոտա-նիշ: Զորս բախում տևող նշանը կոչվում է ամբողջ նոտա, յերկու բախում տևողը—կես նոտա, մեկ բախում տևողը—քառորդ նոտա:

— Խնչու յեն սրանք կոչվում ամբողջ, կես կամ քառորդ նոտաներ:

Յեթե յերեխաները դժվարանան պատասխանել, դասատուն տժանդակ հարցերի ոգնությամբ պետք է հասկացնի, վոր 2 բախումը 4 բախումի կեսն է, իսկ մեկ բախումը 4 բախումի քառորդ մասը, դրա համար ել 4 բախում տևող նոտան անվանում ենք ամբողջ, 2 բախում տևողը—կես և մեկ բախում տևողը—քառորդ:

Տևողության նշանների յուրացումը ստուգելու համար, յերեխաներին առանձին-առանձին կանչել գրատախտակի մոտ և գրել տալ ամբողջ, կես և քառորդ նոտաներ:

ԲԱՐՁՐՈՒԹՅՈՒՆ

Խնչպես տևողության, այնպես ել ձայների բարձրության մասին յերեխաներն ընդհանուր գաղափար ունեն դեռ ևս առաջին և յերկրորդ դասարանների յերգեցողության դասերից:

Բարձրության մասին կոնկրետ գաղափար տալու համար, դասատուն համեմատում է իրարից բավականին տարբեր բարձրություն ունեցող յերկու ձայն,

որինակ.

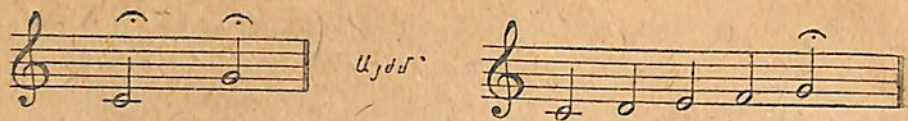

Այնուհետև տալիս է հետևյալ հարցերը.

— Վճիռ ձայնն է սրանցից ավելի բարձր հնչում:

— Խնչպես իմանանք, թե յերկրորդ ձայնը վերջան է բարձր առաջին ձայնից:

— Լսեցեք այս ձայները.

— Ի՞նչ տարբերություն եք նկատում այս յերկու տեսակ բարձրությունների մեջ: Ձայներն ինչպե՞ս են բարձրանում առաջին դեպքում, և ինչպե՞ս — յերկրորդ դեպքում:

Առաջին դեպքում ձայնը բարձրանում է թռիչքով, իսկ յերկրորդ դեպքում — աստիճանաբար:

— Այժմ վորոշեցեք, թե քանի աստիճան է բարձրանում ձայնը յուրաքանչյուր դեպքում.

Այս բոլոր վարժությունները կատարվում են բանավոր, առանց վորիե նոտա գրելու: Դասատուն յերգում է «լա, լա»-ներով, իսկ դասարանը վորոշում է բարձրությունների աստիճանների քանակը:

Այնուհետև դասարանը ձայների աստիճանները բարձրացնում է նախ աստիճանաբար, հետո թռիչքով, որինակ.

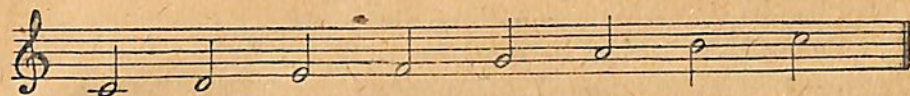
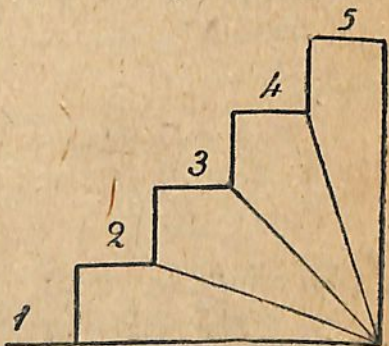
— Աստիճանաբար ձայնը բարձրացրեք I մինչև V աստիճանը:

— Այժմ թռիչքով վերցրեք I—V աստիճանը: Առաջարկել նույն կարգով յերգել I—IV, I—VI, I—III աստիճանները — նախ աստիճանաբար, հետո՝ թռիչքով:

Ձայները բարձրանում են սովորական աստիճանների որինակով:

Ամեն մի աստիճան տարբեր է հնչում: Մենք ունենք յոթ տարբեր հնչյուններ կամ ձայնի յոթ աստիճան բարձրություն, վորից հետո յեթե ձայները շարունակենք բարձրացնել, նրանք նորից կկրկնվեն, միայն ավելի զիլ ձայնով:

— Այժմ աստիճանաբար բարձրացեք ութ աստիճան, վորից ութերորդը կլինի առաջին աստիճանի զիլ կրկնությունը:

Ձայների ութ աստիճան բարձրությունը կոչվում է ութնյակ:

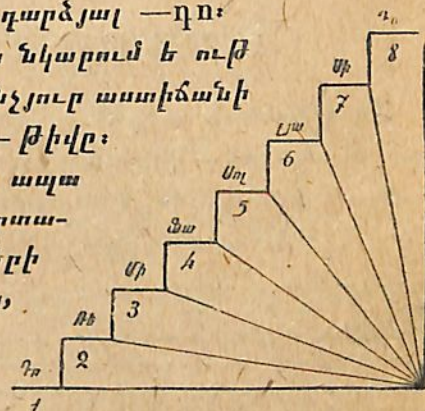
— Ութնյակն աստիճանաբար բարձրացեք և իջեք:

Ութնյակի յուրաքանչյուր աստիճանն ունի իր անունը: Առաջին աստիճանը կոչվում է — դո, յերկրորդը — ռե, յերրորդը — մի, չորրորդը — Ֆա, հինգերորդը — սոլ, վեցերորդը — լյա, յոթերորդը — սի և ութերորդը, վոր առաջին աստիճանի զիլ կրկնությունն է, դարձյալ — դո:

Դասատուն զրատախտակի վրա նկարում է ութ աստիճան բարձրություն, յուրաքանչյուր աստիճանի վրա գրում է անունը, իսկ տակը — թիվը:

Դասարանը նախ անհատորեն, ապա ամբողջ խմբով, մի քանի անգամ արտասանում է ութնյակի աստիճանների անունները Դո-ից մինչև ոկտավ Դո, և կրկին յետ՝ մինչև հիմնական Դո-ն:

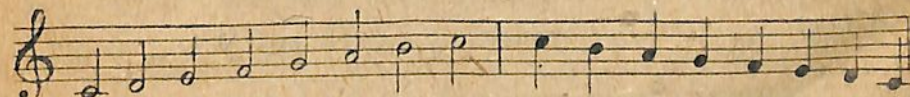

— Այժմ ութնյակը յերգեցեք քառորդ նոտաներով:

Նույնը կատարում են կես նոտաներով, յուրաքանչյուր աստիճանի համար տալով յերկու բախում (թեթև ծափ տալ կամ մատով խփել գրասեղանին):

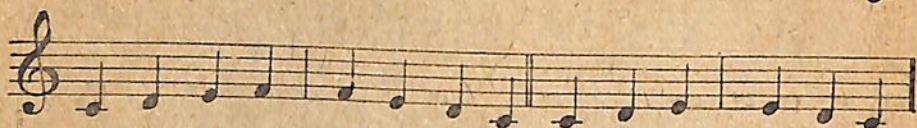
— Հիմա ութնյակը բարձրացեք կես նոտաներով, իսկ իջեք քառորդներով:

— Քառորդ նոտաներով բարձրացեք մինչև հինգերորդ աստիճանը և կրկին իջեք առաջին աստիճան:

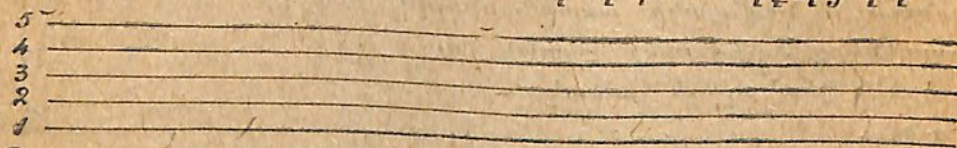
Նույն կարգով առաջարկել հետևյալ վարժությունները.

Դասառույն կարող ե ըստ իր հայեցողության հետ ու առաջ դասավորել այս վարժությունները, կամ տալ նման մի այլ վարժություն:

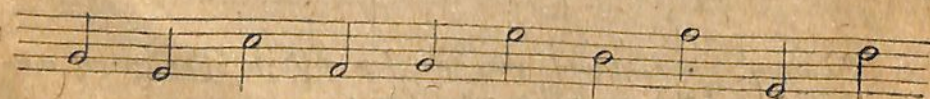
ՁԱՅՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐՈՒԹՅԱՆ ԳՐՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԸ

Յերեխաներն արդեն գիտեն, թե ինչպես են գրում աւսողության նշանները—նոտաները, մնում է ցույց տալ ձայների բարձրության նշանները: Դասառույն գրատախտակի վրա նկարում է նոտային հինգ-գծյան սխառեմ և համարակալում ներքևից վերև:

Սրանք կոչվում են նոտային գծեր, կամ նոտային սխառեմ: Տևողության նշանները գրում ենք թե՛ գծերի վրա և թե՛ գծամիջերում: Գծերը դասավորված են իրարից բարձր-ամենացածր գիծը համարում ենք առաջին գիծ, իսկ ամենաբարձրը՝ հինգերորդ գիծ: Վերջան ձայնը բարձր է, այնքան նա բարձր տեղ է՝ գրավում նոտային սխառեմի վրա: Որինակ՝ յերկրորդ գծի վրա գտնվող նոտայի ձայնը բարձր է առաջին գծի վրա գտնվող նոտայի ձայնից, իսկ հինգերորդ գծի վրա գտնվող նոտայի ձայնը բարձր է իրանից ցած գտնվող առաջին, յերկրորդ, յերրորդ և չորրորդ գծերի վրա գտնվող նոտաների ձայներից:

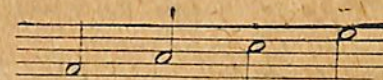
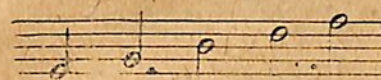
Վերջերք, թե այս նոտաներից վերն ափելի բարձր կհնչի:

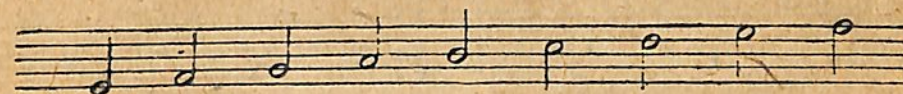
ՆՈՏԱՆԵՐԻ ԴԱՍԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

գծերի վրա

գծամիջերում

ՆՈՏԱՆԵՐԻ ԱՍՏԻՃԱՆԱԿՆ ԴԱՍԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳԾԵՐԻ ՎՐԱ ՅԵՎ ԳԾԱՄԻՋԵՐՈՒՄ

ԳՐԱՎՈՐ՝ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

- Դրեցեք նոտաներ գծերի վրա:
 - Դրեցեք նոտաներ գծամիջերում:
 - Դրեցեք նոտաներ աստիճանական դասավորությամբ:
- Դասառույն ստուգում և ուղղում է սխալները:

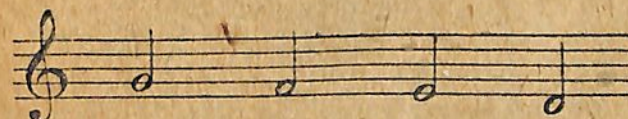
ՈՒՅՆՅԱԿԸ ՆՈՏԱՅԻՆ ԳԾԵՐԻ ՎՐԱ

Ութնյակի աստիճանների տեղը նոտային գծերի վրա վորոշվում է նոտային բանալիի միջոցով:

Նոտային բանալին գրվում է նոտային գծերի սկզբին: Կան մի քանի տեսակ բանալիներ: Մենք գործածելու յենք սովի բանալին:

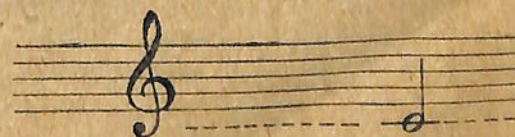
Սովի բանալին իր վերջավորությունը փաթաթում է նոտային սխառեմի յերկրորդ գծի վրա: Դրա համար ել յերկրորդ գծի վրա գտնվող նոտան իր անունով կոչվում է—սոլ:

— Մենք արդեն գիտենք սով նոտայի տեղը: Այժմ գտեք սովից աստիճանաբար իջնող ֆա, մի, ռե, դո նոտաների տեղը:

— Վերանդ գրենք հիմնական դո-ն:

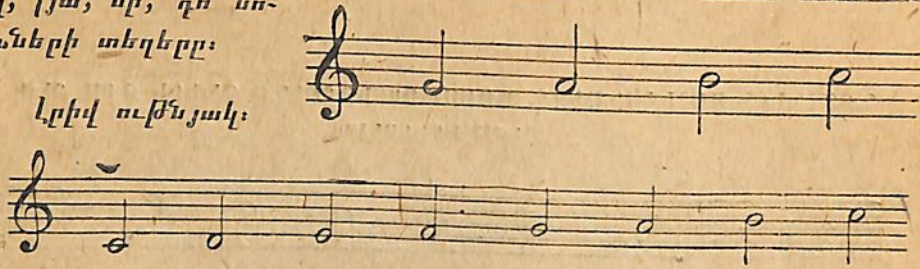
Հիմնական դո-ն գրելու համար քաշում ենք մի նոր, ոժանդակ գիծ, վորի վրա գրում ենք դո-ն, բայց

այդ գծից թողնում ենք միայն այնքան, վորքան անհրաժեշտ է դո-ն տեղավորելու համար:

Ութնյակն ամբողջացնելու համար մնում է գտնել սուրից մինչև կրկնվող դո-ի (կամ ուկտավ դո-ի) աստիճանների տեղերը, այն է՝ սուր, լյա, սի, դո նո-տաների տեղերը:

Լրիվ ութնյակ:

Ստուգելու նպատակով, դասատուն աշակերտներին առանձին-առանձին կանչում է գրատախտակի մոտ: Վերջինները ցույց են տալիս գրատախտակի վրա գրած ութնյակի աստիճանները, տալով նրանց անունները: Բազմազանության համար աշակերտները գրում են նոտային սխեմեմի վրա դասավորված թելադրած նոտաները:

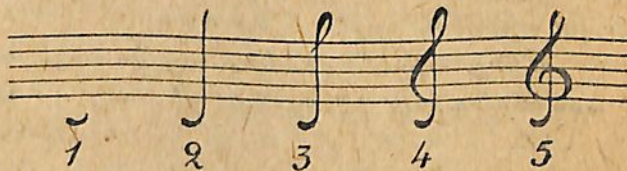
Անհատական ստուգումից հետո, դասատուն քանոնի ծայրով, կամ հատուկ այդ նպատակով պատրաստած յերկար ձողի ծայրով, ցույց է տալիս գրատախտակի վրա գրված ութնյակի տարբեր աստիճանները և դասարանը ամբողջ խմբով կարգում է նրանց անունները:

ԳՐԱՎՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հենց առաջին դասերից, դասատուն պետք է առանձին ուշադրություն դարձնի թե՛ բանալիի և թե՛ նոտաների ճիշտ և մաքուր գրության վրա: Դասատուն պետք է յերեխաներին ներշնչի այն միտքը, վոր նոտաները վնչ թե գրում, այլ նկարում են:

Սուր բանալին

գրում են մաս-մաս, այսպես՝ նախ քաշում են սխեմեմի առաջին գծից ցած փոքրիկ թեք գիծ, յերկրորդ՝ այդ թեք գիծը ուղղահայաց շարունակում են վեր

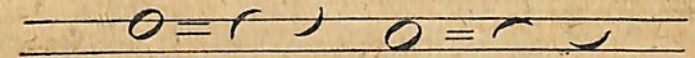
մինչև հինգերորդ գիծը, մի փոքր ել անց, յերկրորդ՝ այդ գիծը թեքվելով աջ, հատում է բանալու ուղղահայաց գիծը սխեմեմի չորրորդ գծի վրա, չորրորդ՝ հատման կետից գիծը կորանալով հասնում է մինչև սխեմեմի առաջին գիծը և վերջապես հինգերորդ՝ գիծը, սխեմեմի առաջին և յերկրորդ գծերի սահմանում կիսաշրջան դորժելով, փաթաթվում է սխեմեմի յերկրորդ գծի վրա:

Դասատուն բանալու բաղկացուցիչ մասերը նկարագրելիս, միաժամանակ նկարում է այդ մասերը գրատախտակի վրա:

Աշակերտներից մի քանիսը նախ գրում են գրատախտակի վրա, վորից հետո ամբողջ դասարանը իրենց նոտային տետրերի մեջ գրում են մեկ սող սուր բանալի:

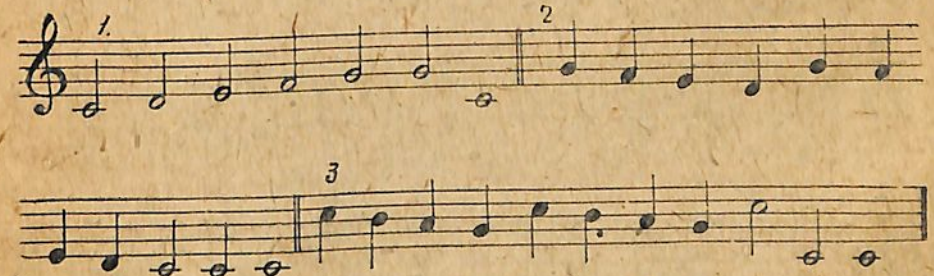
ՆՈՏԱՆԵՐԻ ԳՐՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԸ

Ամբողջ, կես յեղ փառուղ ցոսաներ. նոտային գրության ձև-վերն անցնելիս պետք է հետևել, վոր յերեխաները նոտաները գրեն իրարից վորոշ հեռավորության վրա. կես և քառորդ նոտաների գծերն ուղղահայաց իջնեն նրանց աջ կողմի վրա, գծերն ունենան հավասար յերկարություն: Կես և ամբողջ նոտաները ձվաձև ստա-նալու համար նոտան գրում ենք վնչ թեք գրչի մի բոլորակաձև շարժումով, այլ բաժանում ենք յերկու մասի. նախ՝ վերին կիսա-ձվաձևը, ապա ստորինը:

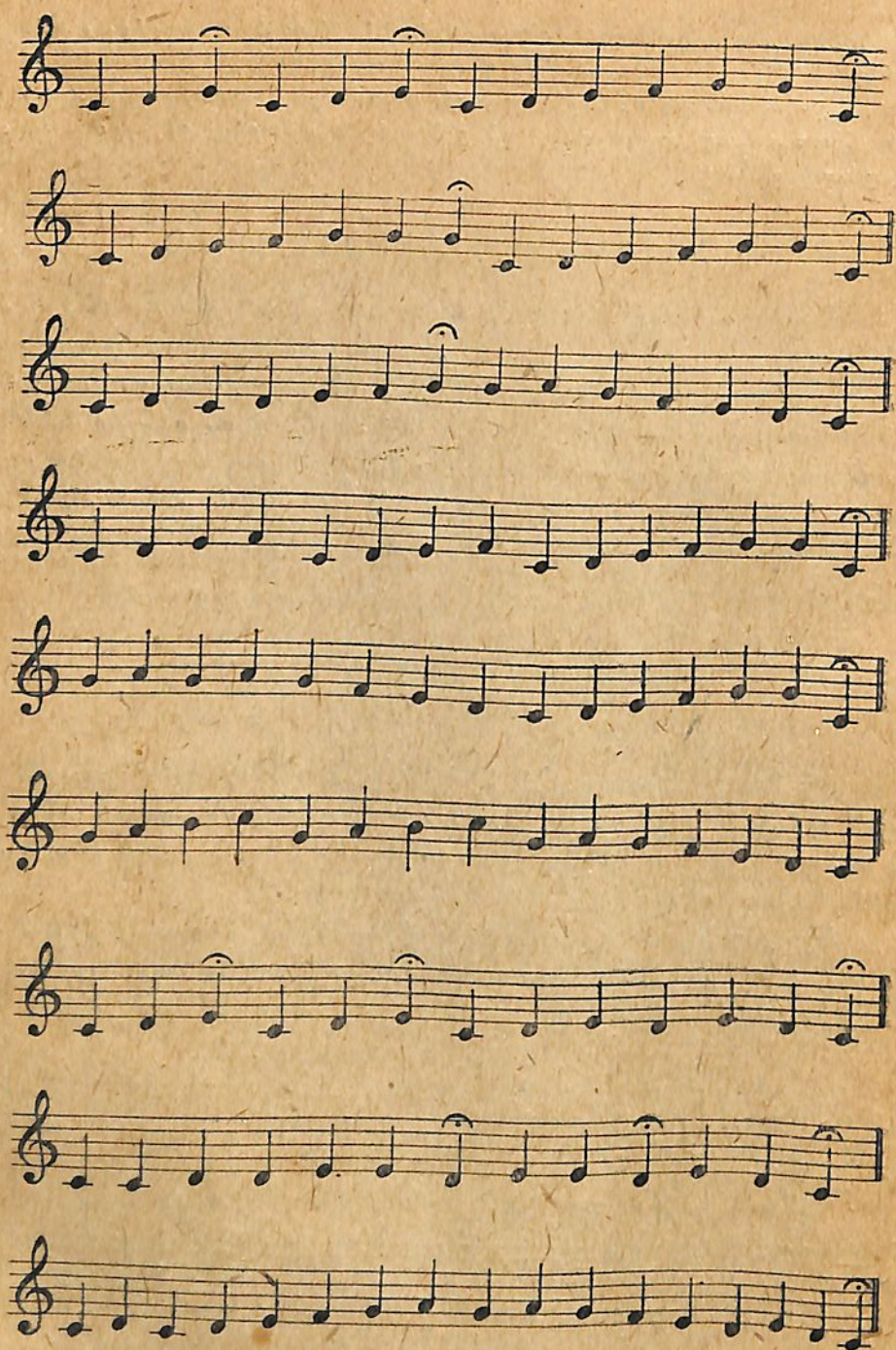
Քառորդ նոտա գրելիս, յերեխաները ընդհանրապես քաշում են կլոր շրջան և ապա մեջը սկսացնում: Այս ձևով ստացվում են տգեղ և անհամաչափ նոտաներ: Լավագույն ձևն է՝ դնել մեկ կետ և աստիճանաբար այդ կետը մեծացնել:

Այս բոլոր նախադրուշական միջոցներից հետո, յերեխաներն իրենց նոտային տետրերի մեջ գրատախտակից արտադրում են հետևյալ վարժությունները:

ՅԵՐԳԵԼ ՆՈՏԱՆԵՐՈՎ

Դասատուն գրատախտակի վրա գրում է քառորդ նոտաներով ութ-նյակ և քանոնով ցույց տալիս հետևյալ վարժությունները. դասարանը յերգում է առանց բախումների:

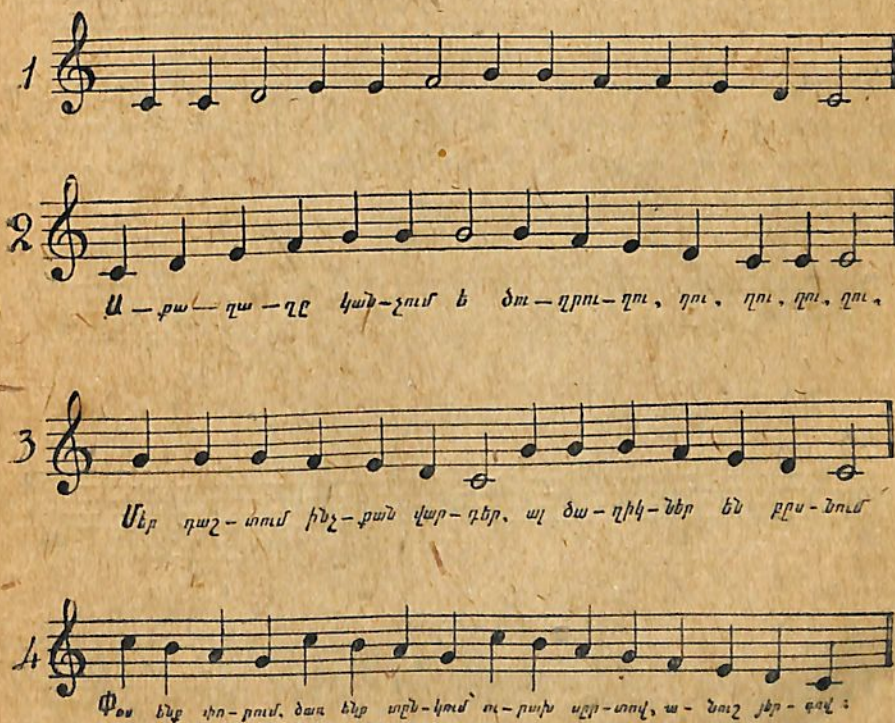

Ծանոթ. Ձերմատ ունեցող նոտաների վրա գառատուն փայտը ավելի յերկար և պահում, քերք տեղում և կես նոտայի չափով:

Մի դասի ընթացքում կարելի չէ յերգել յերկու կամ յերեք վարժություն: Դասատուն կարող և կազմել նման ինքնուրույն վարժություններ: Հետագայում, յերբ յերեխաներն սկսեն դասագրքից յերգել նոտային վարժություններ և յերգել, դարձյալ կարելի չէ ոգտագործել վարժությունների այս ձևը և, նախ քան նոր նյութին անցնելը, համապատասխան վարժությունների միջոցով նախապատրաստել պատահելիք դժվարությունները:

ՅԵՐԳԵԼ ԴԱՍԱԳՐԻՔԻՑ

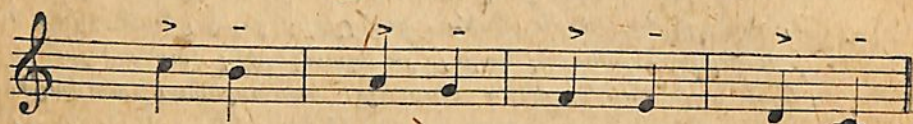
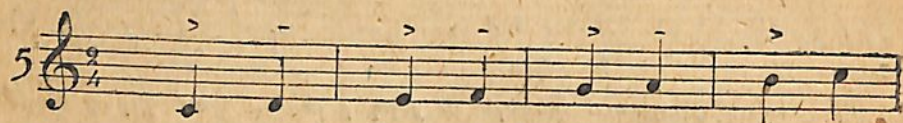

Չ Ա Փ ²/₄

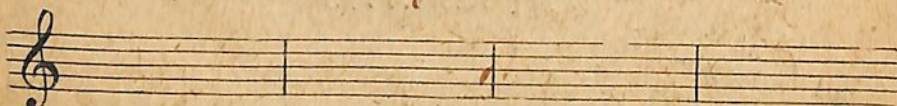
Յերկու քառորդ
չափն ունի յերկու բա-
թում—առաջին (ուժեղ)
և յերկրորդ (թույլ):

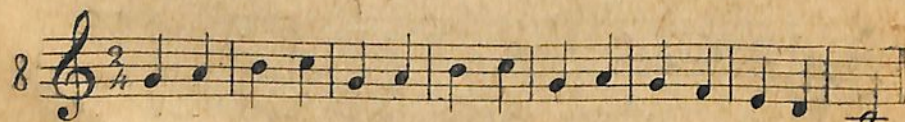
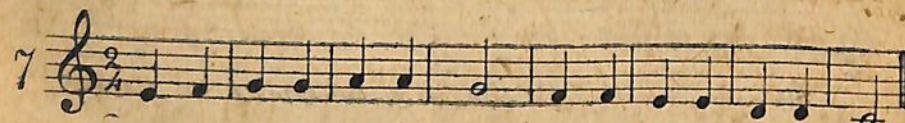
ՈՒԹՆՅԱԿ ²/₄ ՉԱՓՈՎ

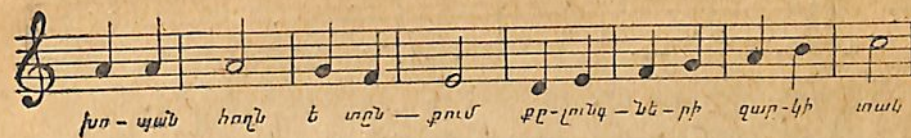
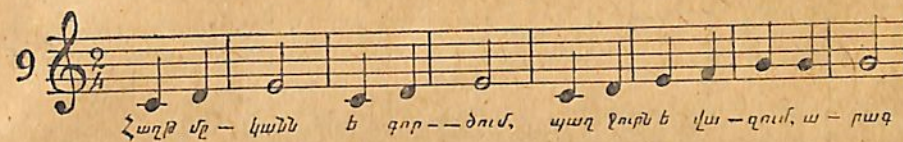
ՏԱԿՏԻ ԳԻԾ ՅԵՎ ՏԱԿՏ

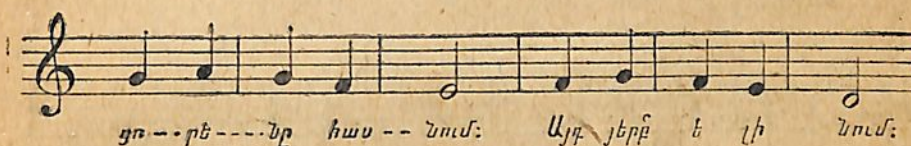
Յերե յերգում ենք ²/₄ չափով վորեն յերգ, յուրաքանչյուր
յերկու քառորդ նոտայից հետո նոտային սխառեմը վաւում ենք
ուղղահայաց գծով, վորը կոչվում է տակտի գիծ. տակտի գծերի
միջի տարածութունը կոչվում է տակտ:

ԱՂԹ ՄԿԱՆ

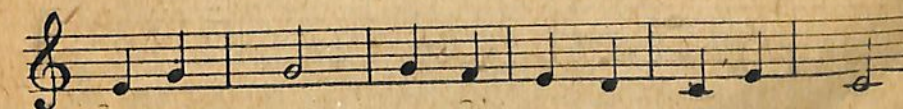
ԱՅՐԵՐԵ Ե ԼԻՆՈՒՄ

ԹՈՉՈՒՆՆԵՐԸ

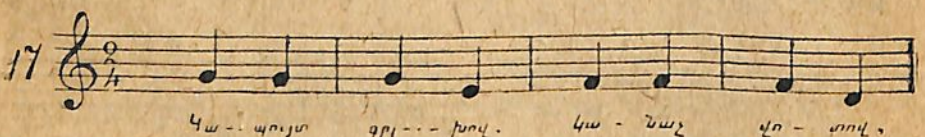
ԹՈՒՉԳ ԱՌԱՋԻՆԻՑ ՅԵՐՐՈՐԴ ԱՍՏԻՃԱՆ

5234-62

ՄԱՆՈՒՇԱԿ

ԳԱՐՈՒՆ

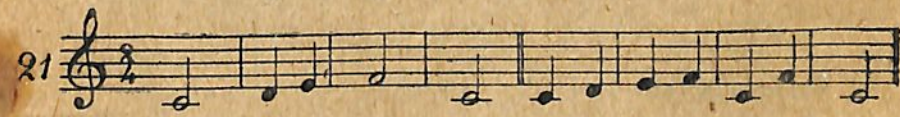
ԳԱՐՆԱՆԸ

ՀՊՈՒՌՆ ՈՒ ՄՐՋՅՈՒՆԸ

ԹՈՒՉԳ ԱՌԱՋԻՆԻՑ, ՉՈՐՐՈՐԿ, ԱՍՏԻՃԱՆ

25

ԶԱՄԲԱՐԸ

26

 փա - զե -- փազ, ու -- զեց մլոխ - նի ճամ - բա -- ըր

hē -- tēg *hā -- uaf* *ḡawf- pā --- ḡḡ*

ԱՆՁՐԵՎ,

27

ԻՄ ՍԻՐՈՒՆ ԱՅԳԻ

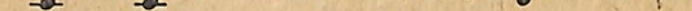
28
 ԻՅ -- սի րուծ աշ --- գի, ռի՛ Է քո հա -- գի

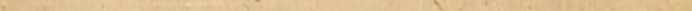
2° - 1^a - - 1^a 2^a 3^a - - 3^a 4^a, 5^a - 2^a - - 4^a 3^a 2^a 1^a.

ԹՈՒԶՔ ԱՌԱՋԻՆԻՑ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԱՍՏԻՃԱՆ

29

30

31

32

ԱՇՈՒՆԸ ՅԵԿԱՎ,

53 *Ա. շու -- ըր յի -- նալ, աւ թափ -- գեց աս -- զարթ,*

 ել մի՛ փնտ-րիր դու մտ-նու--շահ ու վարդ :

ԱՐԵՎ-ԱՐԵՎ

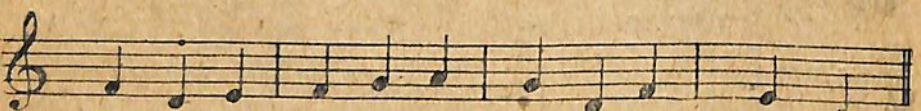
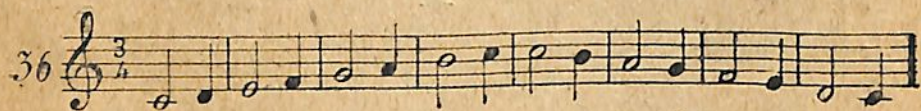
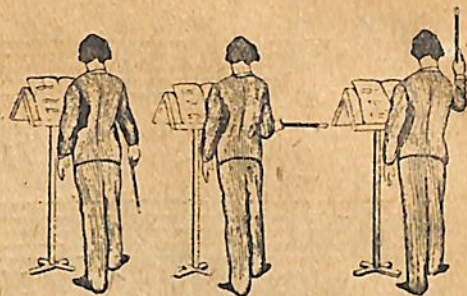
[illegible]

դեպ եւ -- րազ, ծը -- մենն ե -- կազ և ա -- մենն փնչ

 Կա -- փրշ -- տա -- Կեց ու տա -- րազ:

Չ Ա Փ 3/4

Յերեք քառորդ
չափն ունի յերեք
բախում. մեկ՝
(ուժեղ), յերկու
(թուլ), յերեք
(թույլ):

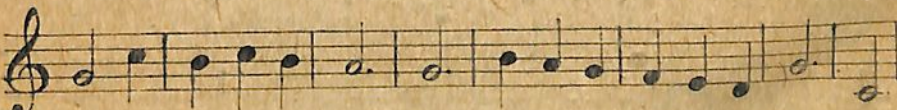
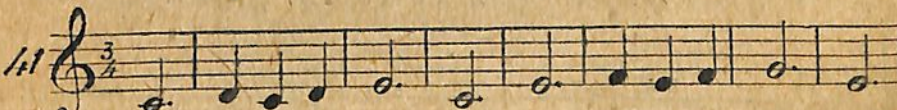
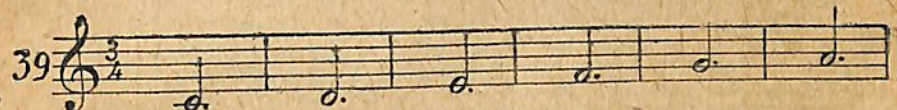
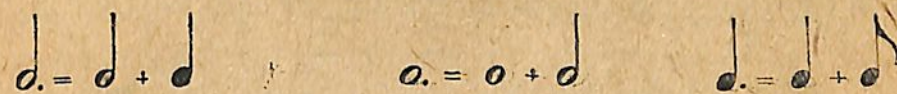

ԼԵՆԻՆ ՊԱՊԻՆ

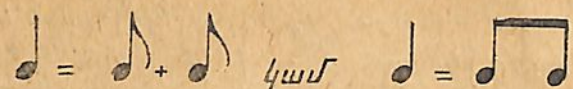

Կ Ե Տ

Կետն, իբրև տեղում յան նշան, գրվելով վերև և նոտայի մոտ,
նրա տեղում յունը յերկարացնում և կիսով չափ: Կետը, գրվելով
կես նոտայի մոտ, նրա տեղում յունը դարձնում և յերեք քառորդ:

ՈՒՅԵՐՈՐԴԱԿԱՆ ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

42

43

44

45

46

ՀԵՅ ԱՇՈՒՆ

47 Հեյ ա - շուն. ջան ա - շուն. շատ կա տանձ. խոն - ձոր հա - տն

յնկ, զամբյուղ - նն - - - բով վա - ղենք. տանձ ու խոն - ձոր հա - վա - քենք

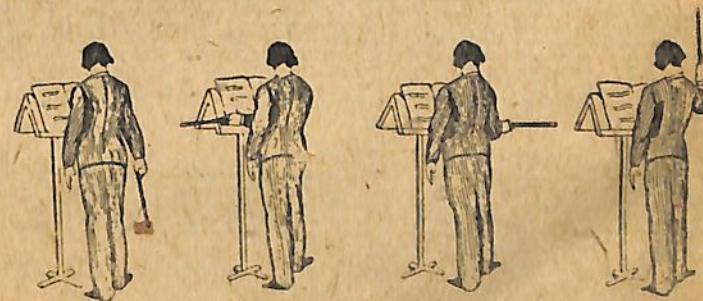
Մ Ա Ր Շ

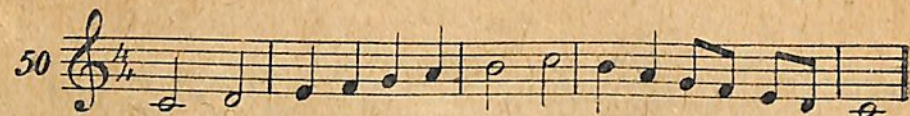
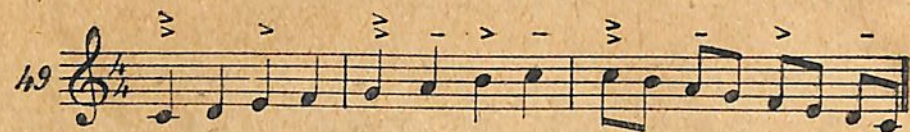
48 Շար-վենք ի - բար հետ կար - գով, քայ-լենք ի - բար հետ շար-քով,

ձախ, աջ, դե. ա ուջ. թըմբ-կա-հար զար - - կիր գու քաջ

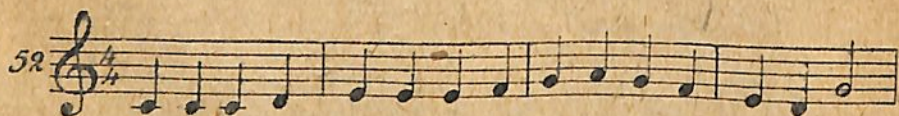
Զ Ա Փ ⁴/₄

Չորս քառորդ չափն ունի
չորս բախում, վորից առաջին
և յերրորդ բախումները շեշ-
տված են, իսկ յերկրորդ ու
չորրորդ բախումները՝ վոչ:
Յերրորդ բախումը համեմատաբար ավելի թույլ շեշտ ունի, քան
առաջին բախումը:

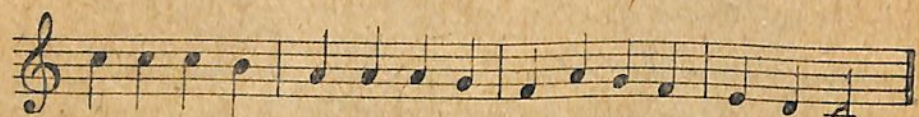

Չ Ո Ր Ա Գ Ե Ս

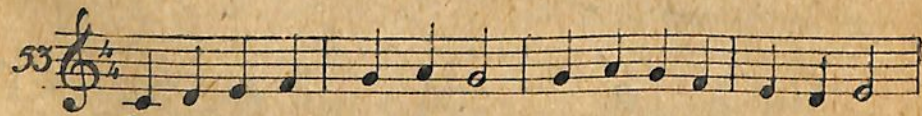

Տու-նեղ-նե-րը զը-րըն-գում են դի-նա-մի պայ-թյուն-ն-րից,

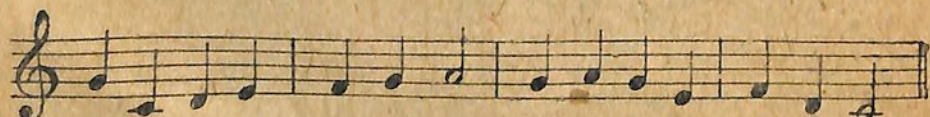

լն ժայ-ռե-րը խոր-տակ-վում են մուր-նե-րի հար-ված-նե-րից:

ՊԻՈՆԵՐ ՄՈՍԻՆ

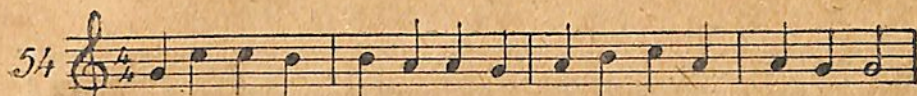

Պի-ո-նե-ր ե մեր Մո-սին կար-միր վրդ-կա-պը ու-սին

ման ե գա-լիս քա-ջի պես, միշտ հա-մար-ձակ ժող-տե-րես:

Մ Ա Ր Տ Ը

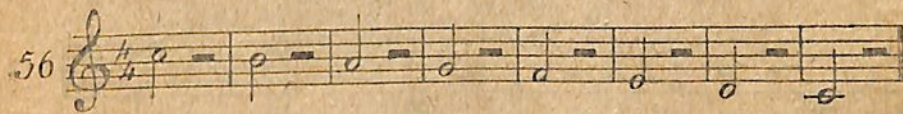
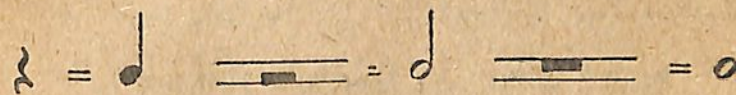
Մար-տը տա-լիս ե ձըն-ծա-ղիկ, ապ-րիլ կա-պույտ մա-նու-շակ,

մա-լի-սին բաց-վում ե վար-դը, սո-խակն յեր-գում ա մու-շակ

Պ Ա Ո Ւ Զ Ա

(Լաուրյան նուն)

59

Լ ռ ք - Լ ռ ք, դ ու թ ո - կ ի վ թ ա լ ռ ք, դ ու մ ի յ Ն - թ Ն - խ ա մ Ն ա

Լ ռ ք

դ Ն թ ը - ո ի, դ Ն թ ը - ո ի, թ ը - ո ի, Ն լ մ ի վ ա - խ

Ն ա - - մ ա թ - - ձ ա կ դ ու Լ ռ ք, Լ ռ ք, Լ ռ ք:

Թ Ո Ւ Զ Ք Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ի Յ Վ Ե Ց Ե Ր Ո Ր Դ Ա Ս Տ Ի Ճ Ա Ն

60

61

62

Կ Լ Ո Ր Ի Կ - Գ Լ Ո Ր Ի Կ

63

Կ ը - Լ ռ ք, Կ ը - Լ ռ ք Կ ը - Լ ռ - ք ի կ, Գ ը - Լ ռ ք, Գ ը - Լ ռ ք, Գ ը - Լ ռ - ք ի կ

Ֆ ի Ն - - ս ո Ն թ ա թ ո վ Գ ը - Լ ռ - - ք Ն Գ մ ա հ - Ն ա - կ ա - լ ի տ ա - կ ը հ Ն Ն Գ

Լ Ի Գ Ա Կ Ա Մ Լ Ի Գ Ա Տ Ո

Լիզան ազնղնաձև նշանն է կապակցված յերգեցողության համար

64

Մ Ե Յ Ի Ս

65

Մ ա յ - ի ս, մ ա - - յ ի ս վ ա ո մ ա - - - յ ի ս, - Գ ա - թ ու Ն -

Ք ի Ն Ն ս դ ու ծ ը Ն - - - Վ Ն լ, դ ու կ ա թ - - - մ ի թ, կ ա թ -

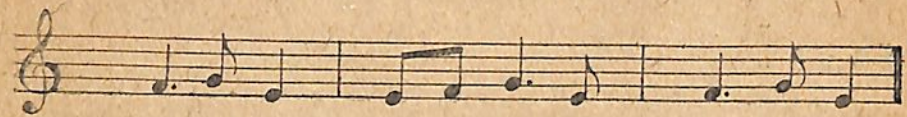
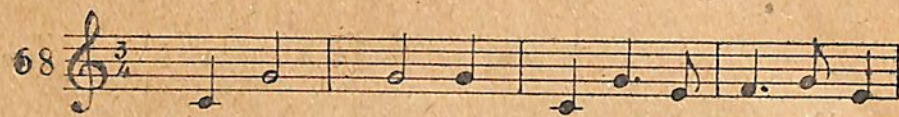
մ ի թ լ ա - - - լ ա, վ ա ո հ ու յ - - ս Ն - թ ո վ դ ու Լ ը Գ -

- ղ ա ծ վ ա ո հ ու յ - - ս Ն - թ ո վ դ ու Լ ը Գ վ ա ծ:

Կ Ե Տ Ը Ք Ա Ռ Ո Ր Դ Ն Ո Տ Ա Յ Ի Մ Ո Տ

66

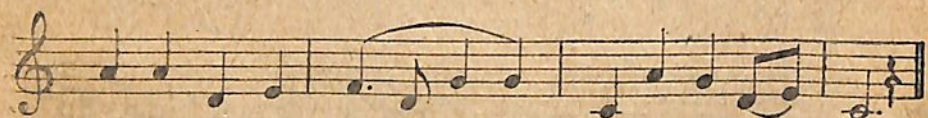
67

Ա.Հ.Ա. ՄՈՏԵՅԱՎ.

Ա - հա մո - տե - - - - - ցա - - - - - իլ ա շու - նը հըր - - - - - փն.

քո - լոր տե - ռե - - - - - նե - - - - - լը թափ - լում են գե - - - - - տին.

ԹՈՒԶԲ ԱՌԱՋԻՆԻՑ ՌԻԹԵՐՈՐԻ ԱՍՏԻՃԱՆ

ԱՇԽԱՐՀՈՎ, ՄԵԿ

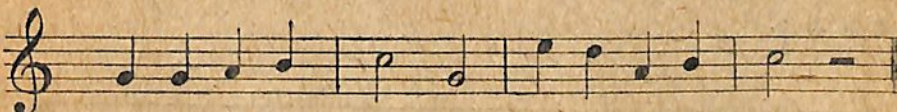
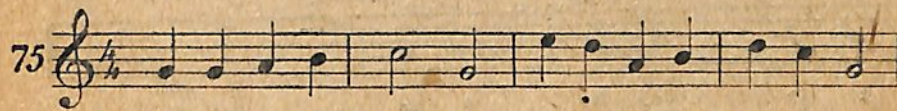
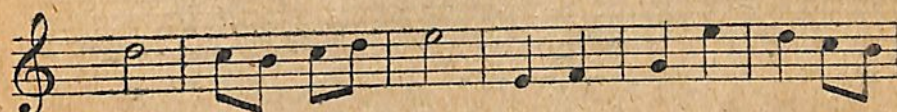
Հեյ, հեյ ինչ-քան ար-տեր ու-նենք աշ-խար - հով մեկ աշ-խար - հով մեկ.

զա հեյ սրբ տի վար գեր ու-նենք աշ-խար - հով մեկ, աշ-խար - հով մեկ

ԲԱՐՁՐ ԳՈ, ՌԵ, ՄԻ, ՖԱ, ՍՈՂ, ՆՈՏԱՆԵՐԸ

(Մանորության կարգով)

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ԱՆՁՐԵՎՆ ԵԿԱՎ

Ձ Մ Ե Ռ

Պ Ա Ր Ե Ր Գ

ԳԱՐՆԱՆ ՆԱԽԵՐԳԱՆԲ

ԿՈՒԽՈՋԻ ԳԱՐՈՒՆ

ԽՈՒՄԱՐ ՊԱՌԿԵ

խաւ-մար կառ-կե յե -- բես բաց, հոպ հոպ

հոպ պը տա, զըմ-բա դե -- դին կար-պետ բըմ-բաշ

բարձ, խոպ հոպ հոպ - պը տա զըմ-բա

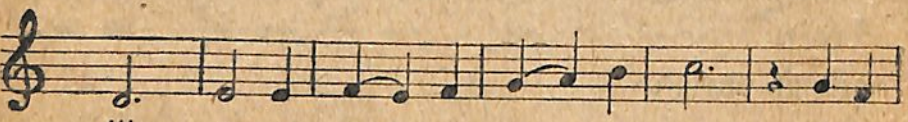

հեյ, հեյ, լալն ե հեյ հեյ լալն ե, հեյ հեյ լալն ե հեյ հեյ լալն ե:

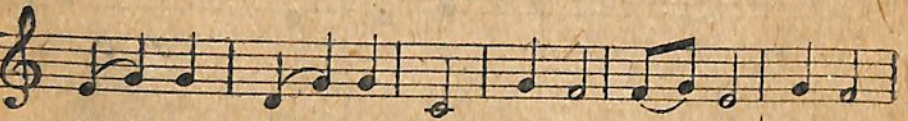
Գ Ո Շ Ս Ր Ի Կ

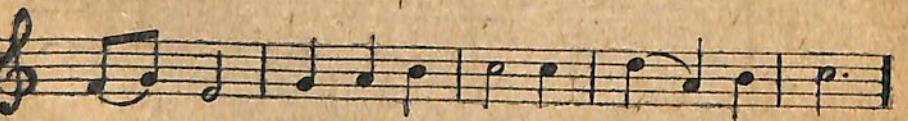
Ով ե պըտ-տիկն այն աղ - ջիկ, սի - բուն, աղ - վոր ե քառ

կե, սե մա -- զե -- բով, սե աշ - բով, ին - ք

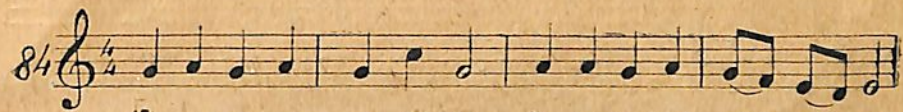

բո -- լոր խա -- տու -- տիկ: Վոն այն աղ -- ջիկ, վոր այն

աղ -- ջիկ վոր այն աղ - ջիկն ե Գո -- հա -- ջիկ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻԿ

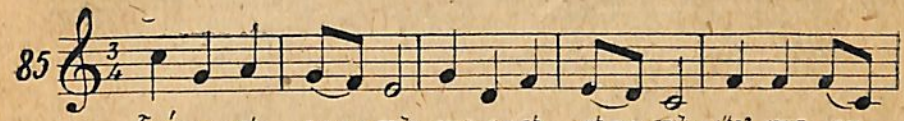

Մի ու-րախ ա -- ույց ման-կիկ, ժիր աշ-խույժ հոկ - տեմ - բե -- թիկ,

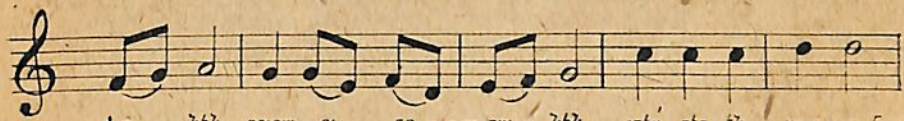

զույգ դա-հուկ-նե -- բը վոր-քին, վարժ սրղ-ղում ե նա ծար-պիկ:

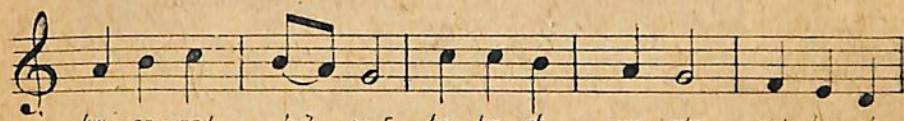
ՇՈՒՏ ԱՐԻ, ԳԱՐՈՒՆ

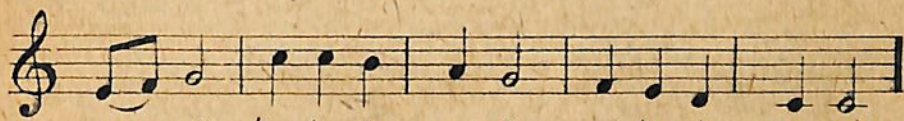
Շուտ ա - թի, գա -- բուն, շուտ-ա - թի, սի -- բուն, վերջ տուր դու

ձյու -- նին, ցուրտ ու բո -- բա -- նին, տես քեզ են սպա-տում

կա - բո - տով կան - շում կոլ - խո - վի աղ - տեր, սով - խո - վի

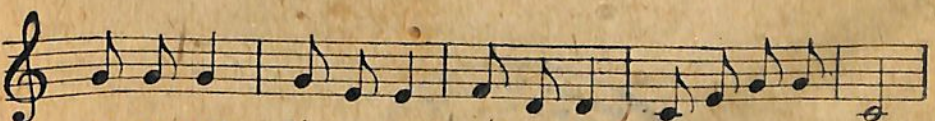

դաշ -- տեր: Կոլ - խո - վի աղ - տեր, սով - խո - վի դաշ - տեր:

Մ Ա Յ Ի Ս

Մայիս նոր որ բե - բում և մեր սիր-տը

վառ - վը - ում, թող տու - նը, դուրս վա - ջի, ճակ-տիդ քսակ հյու - սի

Մեկ անգամ
Ե փայլում, կա-նա-չը գե-տին ծածկում,

Թրոշ-նոց յերգ,
սրբ-գի ճայն - հեռ վից ե լըս - մում

ՉՈՐԱԳԵՍ

87 Տես, վեր-ջին տուր-բինն ան-հա Ձո-քա-գե-տը

ան-վար-տեց, ու բան-վո-րու-թյունն ան-հա պայ-քա-

-րով հաղ - թա-նա - կեց: Զան, ջան լե լե լե լե

պայ-քա - - - - - րով հաղ - թա-նա - - - - - կեց: Զան, ջան

լե լե լե լե պայ-քա - - - - - րով հաղ - թա-նա - - - - - կեց:

ՀԱՅԿԱՆԿԱՆ
ՀԱՅԿԱՆԿԱՆ
ՀԱՅԿԱՆԿԱՆ

ՀԱՅԿԱՆԿԱՆ ՀԱՅԿԱՆԿԱՆ ՀԱՅԿԱՆԿԱՆ

М. МИРЗАЯН

УЧЕБНИК НОТНОЙ
ГРАМОТЫ

I

Госиздат ССР Армении, Еревань 1935